

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 11Co/109/2010
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2210201778
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 03. 2012
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Silvia Hýbelová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2012:2210201778.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Silvie Hýbelovej a sudcov Mgr. Fedora Benku a Mgr. Jozefa Mačeja v právnej veci navrhovateľa: SKP, k.s., Banská Bystrica, Lazovná 64, IČO: 44 915 691, správca konkurznej podstaty úpadcu KFZ Sys, s.r.o., v konkurze, Sládkovičovo, Košútska 1342, IČO: 36 814 148, zastúpený: JUDr. Pavol Konečný, advokát, Banská Bystrica, Hurbanova 14A, proti odporkyni: S. F., nar. X.X.XXXX, bytom R. G. XX, o zaplatenie 768,66 eur s príslušenstvom, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda zo dňa 20. mája 2010, č. k. 10C/40/2010-85, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v časti veci samej, určujúcej za neplatné pre neprijateľnosť zmluvné podmienky ustanovujúce použiteľnosť Obchodného zákonníka na vzťahy medzi účastníkmi konania r u š í .

Vo zvyšku vo veci samej, kde došlo k určení neplatnosti pre neprijateľnosť zmluvných podmienok o výške zmluvných úrokov z omeškania a k čiastočnému zamietnutiu návrhu o úroky z omeškania, napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa p o t v r d z u j e .

Žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa čiastočne vyhovel návrhu tak, že zaviazal odporkyňu zaplatiť navrhovateľovi sumu 768,66 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,5 % ročne zo sumy 134,19 eur za obdobie od 18.5.2007 do zaplatenia, zo sumy 57,70 eur od 18.6.2007 do zaplatenia, zo sumy 35,43 eur od 19.7.2007 do zaplatenia, zo sumy 541,34 eur od 18.9.2007 do zaplatenia, a to v mesačných splátkach po 30 eur mesačne vždy do posledného dňa toho ktorého mesiaca k rukám navrhovateľa počnúc dňom právoplatnosti tohto rozsudku tak, že omeškanie s plnením jednej splátky má za následok zročnosť celého plnenia. Druhou vetou výroku rozsudku potom určil, že zmluvné podmienky uvedené vo všeobecných podmienkach na poskytovanie verejnej elektronickej komunikačnej služby Internet zo dňa 11.12.2006, a to v časti IV. Cena a platobné podmienky, odsek 6 o oprávnenosti navrhovateľa účtovať účastníkovi úrok z omeškania vo výške 0,05 % z dlžnej čiastky za každý začatý deň omeškania a v časti X. Príslušné právo a rozhodovanie sporov, odsek 3 o tom, že vzťahy medzi účastníkmi, ktoré nie sú upravené v iných predpisoch sa riadia obchodným zákonníkom, ako aj zmluvné podmienky uvedené vo Všeobecných podmienkach na poskytovanie verejnej telefónnej služby (VTS) zo dňa 14.11.2006 a to v časti IV. Cena, platobné podmienky a tarifovanie, odsek 6 o tom, že navrhovateľ je oprávnený účtovať účastníkovi úrok z omeškania vo výške 0,05 % z dlžnej čiastky za každý začatý deň omeškania a v časti IX. Príslušné právo a rozhodovanie sporov, odsek 3 o tom, že vzťahy medzi účastníkmi, ktoré nie sú upravené v iných predpisoch sa riadia obchodným zákonníkom sú neplatné z dôvodu ich neprijateľnosti.

Treťou vetou výroku rozsudku návrh vo zvyšku čo do úrokov z omeškania zamietol. O náhrade trov konania rozhodol tak, že odporkyňu zaviazal zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov konania v sume 175,23 eur k rukám právneho zástupcu navrhovateľa, a to v mesačných splátkach po 20 eur, ktoré sú splatné vždy do posledného dňa toho ktorého mesiaca k rukám právneho zástupcu navrhovateľa počnúc dňom právoplatnosti tohto rozsudku tak, že omeškanie s plnením jednej splátky má za následok zročnosť celého plnenia. Odporkyňu zaviazal zaplatiť Okresnému súdu Dunajská Streda súdny poplatok v sume 46 eur a náhradu trov štátu v sume 6,50 eur, a to všetko do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Súd prvého stupňa svoje rozhodnutie odôvodnil právne ustanovením § 879l, § 2 ods. 3, § 3 ods. 1, § 37 ods. 1, § 39, § 49a a § 544 Občianskeho zákonníka, § 1 ods. 1, § 3 ods. 2, § 2 ods. 1 písm. a), b) a g), § 23a Zákona o ochrane spotrebiteľa, čl. 1 ods. 1, čl. 2 písm. a), b) a c), čl. 3 ods. 1 a 2 vety prvej a štvrtej, čl. 4 ods. 1 a 2, čl. 5 a 6 ods. 1, ako i bodu 1 písm. e) prílohy Smernice rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, § 5 ods. 6, 7, § 42 ods. 1 písm. a) a ods. 4, § 43 ods. 1, 2 a 5 písm. b) Zákona o elektronických komunikáciách, § 517 ods. 1 a 2 OZ v spojení s § 3 Nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. a § 153 ods. 4 O.s.p. Vecne svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že vychádzajúc z obsahu zmluvy, predmetu zmluvy a účastníkov zmluvy, táto zmluva podlieha právnej úprave Smernice Rady 93/13/EHS z 5.4.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ktorá sa na tento právny vzťah vzťahuje, lebo ide o spotrebiteľský vzťah so spotrebiteľskej zmluvy. Taktiež sa na tento vzťah vzťahuje aj zákonná úprava zákona o ochrane spotrebiteľa. Právny predchodca navrhovateľa uzatváral zmluvu ako predávajúci - dodávateľ a odporkyňa uzatvárala zmluvu ako fyzická osoba - občan. Zo zmluvy nevyplýva, žeby podmienky boli individuálne dohodnuté, pričom niektoré z nich spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach účastníkov zmluvy v neprospech a ku škode odporkyňi ako spotrebiteľa. Keďže ide o vzťah spotrebiteľský, skúmal súd aj obsah zmluvy a prijateľnosť podmienok v nej obsiahnutých od ktorých si navrhovateľ odvodzuje svoje nároky v tomto spore, a to aj z tohto dôvodu, že neprijateľné, nekalé podmienky sú dôvodom absolútnej neplatnosti a na dôvody absolútnej neplatnosti musí súd prihliadať zo zákona bez ohľadu na to, či sa ich niekto dovoľá alebo nie, pričom súd je povinný tieto uviesť aj vo svojom rozsudku, a to aj bez toho, že by niektorý z účastníkov navrhoval. Súd dospel k záveru, že pokiaľ sa navrhovateľ domáhal zaplataenia ceny služieb poskytnutých jeho právnym predchodcom a tiež zmluvnej pokuty za porušenie zmluvných povinností odporkyne, v tomto smere návrh bolo treba považovať za dôvodný, keďže medzi účastníkmi bola platne uzavretá zmluva o pripojení s dojednaním o primeranej zmluvnej pokute, kde primeranosť vyplývala najmä z povahy poskytovaných služieb spájaných s investíciami do siete, prostredníctvom ktorej sa služby poskytujú. K tomu považoval za dôvodnú i výšku úrokov z omeškania odo dňa nasledujúceho po dni splatnosti tej - ktorej faktúry, ale len do výšky dvojnásobku sadzby NBS, ktoré boli v čase omeškania tej ktorej faktúry. Pokiaľ išlo, ale o požiadavku na vyššie úroky z omeškania (konkrétne sadzbou vyššou ako 8,5 % ročne), v tejto časti vyhoveniu návrhu bránila nekalosť dojednaní považovaných za neprijateľné zmluvné podmienky a z toho dôvodu neplatných. V tejto súvislosti bolo argumentované tým, že výška úrokov z omeškania nemôže byť vyššia než zákonom určená maximálna výška, čiže vo výške dvojnásobku diskontnej sadzby NBS, ktorá k dátumom rozhodným v tejto veci predstavovala 8,5 % ročne. Dojednaná výška úroku z omeškania sadzbou 0,05 % denne predstavovala však ročne 18,25 % a ako taká bola odporujúcou zákonu i rozpornou s dobrými mravmi, preto tiež neplatnou a zároveň nekalou a neprijateľnou podmienkou. Za nekalú a neprijateľnú podmienku potom súd prvého stupňa považoval i dojednanie o tom, že vzťahy zo zmluvy sa majú riadiť ustanoveniami Obchodného zákonníka. Ide tu totiž o vzťah občianskoprávny a navyše spotrebiteľský podliehajúci úprave v Občianskom zákonníku, v zákone o ochrane spotrebiteľa a v Smernici Rady, takže je neprípustné, aby sa účastníci v zmluve dohodli, že vzťahy, ktorých úprava sa má riadiť takouto úpravou sa ňou riadiť nebude. Týmto dojednaním sa obchádza zákon, lebo sa má docieľiť, aby sa na právny vzťah nevzťahovala právna úprava v Občianskom zákonníku a ďalších predpisoch slúžiacich na ochranu spotrebiteľa, ale naopak úprava Obchodného zákonníka, ktorá je však pre spotrebiteľa nevýhodnejšia. Rozhodnutie o trovách konania bolo odôvodnené právne ustanovením § 142 ods. 3 O.s.p. a vecne neúspechom navrhovateľa len v časti úrokov z omeškania, čiže tu bolo namieste priznanie náhrady trov konania v plnej výške za naplatený súdny poplatok a za odmenu za právne zastupovanie spolu vo výške 175,23 eur (3 x 51,45 eur, 3 x 7,21 eur). Navrhovateľ je v konaní ako správca úpadcu osobne oslobodený a keďže bol v konaní úspešný, prešla poplatková povinnosť na neúspešnú odporkyňu, ktorá je povinná zaplatiť súdny poplatok za návrh vo výške 6 % z hodnoty sporu, t.j. vo výške 46 eur a hotové výdavky súdu za vyhotovenie podaní zaslaných elektronicky so zaručeným elektronickým podpisom v sume 6,5 eur.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa v zákonom určenej lehote podal odvolanie navrhovateľ a to v časti čiastočného zamietnutia návrhu o úroky z omeškania a taktiež vo výrokoch, ktorými súd prvého stupňa určil neplatnosť ním označených zmluvných podmienok pre ich neprijateľnosť. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v ním napadnutej časti zmenil uložením odporkyni povinnosť zaplatiť mu i nepriznanú časť úrokov z omeškania (nad rámec 8,5 % ročne do výšky 18,25 % ročne) a aby tiež došlo k zrušeniu napadnutého rozsudku v častiach určujúcich neprijateľnosť a neplatnosť predmetných zmluvných podmienok. Napadnutý rozsudok v týchto častiach podľa neho trpí nesprávnym právnym posúdením veci, keď síce právny vzťah medzi odporkyňou a jeho právnym predchodcom spadá do rámca spotrebiteľských zmlúv, závery súdu prvého stupňa o neprijateľnosti zmluvných podmienok vo vzťahu k dojednanej voľbe Obchodného zákonníka, ale nevyplývajú zo žiadnych ustanovení objektívneho práva Slovenskej republiky, pričom takéto podmienky v čase uzatvorenia zmluvy o pripojení výslovne nezakazoval Občiansky zákonník, Zákon o ochrane spotrebiteľa a ani Smernica Rada 93/13/EHS z 5.4.1993. S poukazom na ustanovenie § 53 ods. 1 a 4 a § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka súdu prvého stupňa vytkol, že neuviedol, v čom konkrétne vidí výrazné zvýhodnenie jeho právneho predchodcu a výrazné znevýhodnenie odporkyne, resp. značnú nerovnováhu v príslušnom vzťahu a akým spôsobom voľba režimu Obchodného zákonníka túto značnú nerovnováhu spôsobuje. Podľa odvolateľa takéto dojednanie, najmä pri riadnom plnení zmluvných záväzkov, žiadnu nerovnováhu nespôsobuje a preto nie je možné označiť ho za neprijateľnú podmienku. S poukazom na § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka potom v čase uzavretia predmetnej zmluvy boli takéto dojednania, a to voľba Obchodného zákonníka ako aj dojednané úroky z omeškania, bežnou obchodnou praxou. Podoba § 369 ods. 1 Občianskeho zákonníka výslovne vylučujúca dojednanie úrokov z omeškania v spotrebiteľských zmluvách nad úroky stanovené predpismi občianskeho práva potom nadobudla účinnosť až 15.1.2009, pričom spätnú retroaktivitu § 768f Obchodný zákonník vylúčil. S poukazom na príslušné ustanovenia zákona o elektronických komunikáciách v spojení s § 53 ods. 9 OZ tu bola povinnosť právneho predchodcu navrhovateľa so zákonom ustanovených podmienok uzavrieť zmluvu o pripojení s každým záujemcom, a to bez ohľadu na poskytnutie ním záruk riadneho plnenia. Jeho podnikateľské riziko tak bolo oproti iným súťažiteľom, najmä v dôsledku obmedzenej zmluvnej voľnosti zvýšené a i z § 40 ods. 1 zákona o elektronických komunikáciách treba usudzovať na priamu zákonnú možnosť poskytovateľa komunikačných služieb upraviť si v zmluvných podmienkach režim rozhodného práva aj ochranný mechanizmus pred možnou škodou vzniknutou riadnym neplnením zo strany účastníkov. Záver o aplikovateľnosti Obchodného zákonníka aj na oblasť spotrebiteľských zmlúv odvolateľ vyvodil zo samotnej úpravy takéhoto zákona, keď výkladom aktuálneho znenia ustanovenia § 369 ods. 1 (vylučujúceho možnosť dojednať v spotrebiteľských zmluvách úroky z omeškania nad výšku stanovenú predpismi Občianskeho zákonníka) treba dospieť k tomu, že samotná aplikácia Obchodného zákonníka je v týchto vzťahoch prípustná a tiež k tomu, že do účinnosti novely tohto ustanovenia bolo možné dojednať úroky z omeškania nad rámec občianskoprávnej úpravy aj v prípadoch spotrebiteľských zmlúv. V tejto súvislosti poukázal tiež na znenie ustanovenia § 266 ods. 5 Obchodného zákonníka a za mylné označil tvrdenie okresného súdu, že právna úprava zmluvných vzťahov v Obchodnom zákonníku je oproti právnej úprave v Občianskom zákonníku zásadne prísnejšia, resp. výrazne nevýhodnejšia, keď oba takéto zákonníky sú postavené na rovnosti účastníkov nimi regulovaných vzťahov a nemožno tak vo všeobecnosti usudzovať, že napr. práva úprava Obchodného zákonníka znevýhodňuje kupujúceho oproti predávajúcemu a podobne.

Odporkyňa odvolací návrh nepodala, k odvolaniu navrhovateľa sa písomne vyjadrila, uviedla, že súhlasí s rozsudkom súdu prvého stupňa a tento navrhuje potvrdiť.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.) po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 204 ods. 1 O.s.p.), oprávnenou osobou - účastníkom (§ 201 O.s.p.) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 202 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie mu predchádzajúce v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.), postupom bez nariadenia pojednávania podľa ust. § 214 ods. 2 O.s.p., zverejnením termínu vyhlásenia rozhodnutia na úradnej tabuli súdu podľa § 156 ods. 3 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné len čiastočne, a to v časti určujúcej za neplatné pre neprijateľnosť zmluvné podmienky ustanovujúce použiteľnosť Obchodného zákonníka a vo zvyšnej časti je rozhodnutie súdu prvého stupňa vecne správne.

Predmetnom konania vedeného na súde prvého stupňa pod sp. zn. 10C/40/2010 bolo zaplatenie sumy 768,66 eur s prísl. titulom neuhradených faktúr v lehote ich splatnosti vystavených na základe uzavretej zmluvy o pripojení medzi právnym predchodcom navrhovateľa a odporcom zo dňa 24.1.2007. Predmetom odvolacieho konania je preskúmanie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktorým bol návrh navrhovateľa čiastočne v časti úroku z omeškania nad 8,5 % ročne zamietnutý a v časti určenia neplatnosti zmluvných podmienok pre ich neprijateľnosť.

Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku ako aj celého obsahu spisového materiálu dospel k záveru, že súd prvého stupňa zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom pre vyhlásenie rozsudku. Na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec správne právne posúdil v časti čiastočného zamietnutia návrhu úrokov z omeškania a taktiež v časti určenia neplatnosti pre neprijateľnosť zmluvných podmienok o výške zmluvných úrokov z omeškania. Súd prvého stupňa na základe vykonaných dôkazov však dospel k nesprávnemu právnemu posúdeniu v časti určenia neplatnosti pre neprijateľnosť zmluvných podmienok ustanovujúcich použiteľnosť Obchodného zákonníka na vzťahy medzi účastníkmi.

Úprava, nachádzajúca sa v ustanoveniach § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. z ktorej vyplývala možnosť súdu v rozsudku, týkajúcom sa sporu zo spotrebiteľskej zmluvy aj bez návrhu vysloviť, že určitá podmienka používaná v spotrebiteľských zmluvách dodávateľom je neprijateľná (podľa odseku 3 účinného už od 15. októbra 2008), bola nahradená povinnosťou vydať takéto rozhodnutie vtedy, ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky a súčasne nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky alebo mu na základe takejto podmienky súd uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie (odsek 4 účinný od 1. marca 2010).

Takáto úprava je procesným vyjadrením obdobnej úpravy, nachádzajúcej sa od 1.marca 2010 v ustanovení § 53a Občianskeho zákonníka, pričom jej špecifikom je, že na jej základe súd i v tzv. sporovom konaní môže dotvoriť jeho predmet konania tým, že aj bez výslovného návrhu niektorého účastníka konania určí neprijateľnosť zmluvnej podmienky a jej neplatnosť. Nie je rozhodné, či návrh v takejto veci podal dodávateľ, spotrebiteľ alebo príslušné združenie, ale len to, že výsledky vykonaného dokazovania smerujú k rozhodnutiu v neprospech dodávateľa alebo naopak v prospech spotrebiteľa preto, že niektorá podmienka alebo aj viaceré takéto podmienky v spotrebiteľskej zmluve sú neprijateľné.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že kým v prípade ustálenia neprijateľnosti a neplatnosti zmluvnej podmienky a zámeru súdu založiť na takomto závere rozhodnutie vyznievajúce v neprospech dodávateľa alebo v prospech spotrebiteľa je tu povinnosť vymedzenia aj neprijateľnej podmienky s jej patričnou konkretizáciou vo výroku rozsudku, v prípade predbežných záverov o prijateľnosti podmienky a možnosti riadiť sa ňou (najmä teda priznať dodávateľovi plnenie odvodzované od takejto podmienky) súd povinnosť vyslovovať neprijateľnosť a neplatnosť podmienky výrokom rozsudku nemá (pokiaľ niektorý účastník nežiada rozhodnutie o takejto otázke).

Z častí IV. bodov 6 oboch všeobecných podmienok (bližšie označených napadnutým rozsudkom súdu prvého stupňa i úvodnou časťou tohto odôvodnenia rozsudku tunajšieho súdu), tvoriacich podľa predmetnej zmluvy (tu inak až podľa dvoch zmlúv, tej prvej uzavretej 11.12.2006 a druhej 14.11.2006) neoddeliteľnú súčasť zmluvy (zmlúv), vyplýva oprávnenie právneho predchodcu navrhovateľa účtovať odporkyni úrok z omeškania vo výške 0,05 % z dlžnej čiastky za každý začatý deň omeškania (čo predstavuje 18,25 % ročne).

Tuzemský právny poriadok upravoval špecificky postavenie a ochranu spotrebiteľa od 31. decembra 1992 a to až do 30. júna 2006 v rámci zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, pričom počas účinnosti tohto zákona k nemu pristúpila a po jeho zrušení pretrvala, doplnková úprava spotrebiteľských vzťahov v základnom predpise občianskeho práva v Občianskom zákonníku (zákon č. 150/2004 Z. z.).

Už ustanovením § 23a ods. 1 zák. o ochrane spotrebiteľa (účinným od 1. januára 2000 do 24. novembra 2004) bol do práva Slovenskej republiky vnesený pojem tzv. typovej zmluvy, ktorou sa rozumela zmluva, ktorá sa má uzavrieť vo viacerých prípadoch, ak je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje; pričom podľa odseku 2 rovnakého ustanovenia typová zmluva nesmela obsahovať a/ neprimerané podmienky, ktoré na škodu spotrebiteľa zakladajú nápadný nepomer medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, najmä 1. podmienky, ktoré viažu predaj výrobku na poskytnutie služby, na odobratie iného výrobku alebo na prevzatie inej služby, 2. podmienky, ktorými sa podmieňuje predaj výrobku alebo poskytnutie služby s požiadavkou, aby spotrebiteľ zabezpečil pre predávajúceho ďalšieho spotrebiteľa, ktorý s ním uzavrie rovnakú alebo podobnú zmluvu; resp. b/ podmienky, ktoré sú v rozpore s dobrými mravmi.

V období od 25. novembra 2004 do 30. júna 2007 potom zmenené znenie ust. § 23a Z. o. s. definovalo spotrebiteľské zmluvy ako zmluvy uzavreté podľa Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, ako aj všetky iné zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzavierajú vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje (ktorú úpravu inak prevzalo i pôvodné znenie ustanovenia § 3 ods. 3 nového zákona o ochrane spotrebiteľa č. 250/2007 Z. z. v znení účinnom do 31. októbra 2008 vrátane, podľa ktorého každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách, ktorými sú zmluvy uzavreté podľa Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka alebo aj všetky iné zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzatvárajú vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje; aj na spotrebiteľské zmluvy, ktoré neboli uzavreté podľa Občianskeho zákonníka, sa primerane použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka.

Občiansky zákonník taktiež definoval spotrebiteľské zmluvy a to v ustanovení § 52, pričom to bolo rozdielne v období od 1. apríla 2004 do 31. decembra 2007 a v období nasledujúcom potom, keď v prvom období zhora zakotvoval, že spotrebiteľskými zmluvami sú kúpna zmluva, zmluva o dielo alebo iné odplatné zmluvy upravené v ôsmej časti tohto zákona a zmluva podľa § 55, ak zmluvnými stranami sú na jednej strane dodávateľ a na druhej strane spotrebiteľ, ktorý nemohol individuálne ovplyvniť obsah dodávateľom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy a od 1. januára 2008 platí už definícia považujúca za spotrebiteľskú zmluvu každú zmluvu bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom (ods. 1), keď dodávateľom je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti (ods. 3) a spotrebiteľom osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti (ods. 4).

I keď zmluvy právneho predchodcu navrhovateľa a odporkyne z prejednávanej veci (uzavreté v roku 2006) by do definície spotrebiteľskej zmluvy podľa § 52 v tom čase účinného Občianskeho zákonníka nespádali; nemôže byť sporu o tom, že i takéto zmluvy sú naopak spotrebiteľskými zmluvami v zmysle § 23a zák. o ochrane spotrebiteľa v druhom vyššie citovanom znení (účinnom od 25. novembra 2004 do 30. júna 2007 vrátane), keďže tu ide o zmluvy uzavreté podľa Obchodného zákonníka a ich charakteristickým znakom je, že sa uzatvárali vo viacerých prípadoch a je z nich zrejmé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvnil. Zmluvy tvoriace i podklad v tomto konaní uplatňovaných nárokov sú teda podľa právneho poriadku Slovenskej republiky spotrebiteľskými zmluvami.

U takýchto zmlúv pri výklade pojmov „spotrebiteľský úver“ a „spotrebiteľská zmluva“ a vzájomnému pomeru takýchto pojmov je potrebné uviesť, že normy obchodného práva sú použiteľnými iba vtedy, ak neodporujú úprave majúcej tu z povahy veci prednosť, teda úprave spotrebiteľských vzťahov v Občianskom zákonníku a predpisoch vydaných na jeho vykonanie. Ak toto má platiť o vzájomnom pomere takýchto zákonov a Občiansky zákonník sa tu uplatní nielen ako doplnková právna úprava, ale aj ako korektív pre možnosť ďalšieho použitia noriem práva obchodného (čo v praxi znamená, že Obchodný zákonník sa môže uplatniť len tam, kde nenarazí na obmedzenia v Občianskom zákonníku a vo vykonávacích predpisoch k nemu); nemôže byť pochyby, že tým skôr to musí platiť v prípade posudzovania súladu zmluvy s normami spotrebiteľského práva.

Pri takomto nazeraní na problém akceptovateľnosti konkrétneho dojednaní sa potom treba vrátiť k tomu, že prijateľnosť (resp. neprijateľnosť) konkrétnej zmluvnej podmienky a takto i jej platnosť (resp. neplatnosť) sa musí posudzovať vo vzťahu k príslušnému dojednaniu v podobe zadefinovanej dohodou účastníkov právneho vzťahu.

Tým sa ale práve stav posudzovania neprijateľnosti zmluvných podmienok v spotrebiteľských vzťahoch líši od všeobecného uvažovania o absolútnej či relatívnej neplatnosti právnych úkonov a tiež od možnosti úvah o len čiastočnej neplatnosti úkonov v častiach oddeliteľných od tých neplatnosťou nedotknutých, čo musí mať napokon ten následok, že presah sadzby zmluvných úrokov z omeškania v spotrebiteľskej zmluve nad sadzbu ustanovenú predpismi občianskeho práva (na základe § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. vydaného na vykonanie ust. § 517 ods. 2 O. z.) spôsobuje neprijateľnosť a neplatnosť takéhoto dojednaní ako celku spojenú s nástupom zákonnej úpravy úrokov z omeškania (tu inak bez ohľadu na schopnosť príslušného dojednaní vyhovieť úprave úročenia úrokmi z omeškania podľa Obchodného zákonníka, pretože tu Občiansky zákonník a vykonávacie nariadenie k nemu má korigovať dojednaní odporujúce normám spotrebiteľského práva v širšom slova zmysle a prijať tu nešlo ani argumentáciu z odvolania založenú na takej interpretácii novelizovaného ust. § 369 ods. 1 Obch. z., ktorá hodlala z absencie obmedzení v skoršej úprave vyvodíť úmysel zákonodarcu do 14. januára 2009 vráťane pripustiť prakticky neobmedzenú výšku úrokov z omeškania).

Práve to bol dôvod, pre ktorý ako určenie neprijateľnosti príslušných zmluvných podmienok, tak i tzv. zvyškové zamietnutie žaloby v časti úrokov z omeškania presahujúcich sadzbu na základe Občianskeho zákonníka a vykonávacieho nariadenia k nemu bolo vecne správnym rozhodnutím a odvolací súd preto aj v týchto častiach podľa § 219 ods. 1 a 2 O. s. p. napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

Takto to ale nebolo u určenia neprijateľnosti tých zmluvných podmienok (zo všeobecných podmienok tvoriacich súčasť oboch zmlúv o pripojení), ktorými bola ustanovená použiteľnosť Obchodného zákonníka na vzťahy medzi účastníkmi neupravené zmluvou, resp. inými pravidlami tzv. skoršej priority. Tu sa odvolací súd so závermi súdu stotožniť nemohol a naopak mal za to, že v tejto časti je potrebné dať za pravdu navrhovateľovi.

Žiadne z ustanovení Občianskeho zákonníka, či ktoréhokoľvek iného právneho predpisu, slúžiacich na ochranu spotrebiteľa a platných a účinných v čase vzniku právneho vzťahu predchodcu navrhovateľa a odporkyne z prejednávanej veci totiž neobsahuje všeobecný zákaz pre účastníkov spotrebiteľskej zmluvy dojednať si, že ich záväzkový vzťah sa v častiach neupravených v zmluve spravuje Obchodným zákonníkom.

Naopak je tu ustanovenie § 262 ods. 1 Obch. z., podľa ktorého si strany môžu dohodnúť, že ich záväzkový vzťah, ktorý nespadá pod vzťahy uvedené v § 261 sa spravuje týmto zákonom a odsek 2 rovnakého paragrafu, podľa ktorého táto dohoda vyžaduje písomnú formu. Tieto ustanovenia pripúšťajú, aby si strany fakultatívne (ako možnosť) zvolili pôsobnosť Obchodného zákonníka aj na iné, než obchodné záväzkové vzťahy, pričom zakotvenú možnosť voľby rozhodného práva neobmedzujú čo do strán ani charakteru právneho vzťahu. Takéto obmedzenie principiálne nejde dovodiť ani vo vzťahu k spotrebiteľským vzťahom.

Možnosť voľby Obchodného zákonníka za rozhodné právo pritom vyplýva i z ustanovenia § 369 ods. 1 vety tretej takéhoto zákona (v znení účinnom od 15. januára 2009) zakotvujúceho, že ak záväzok vznikol zo spotrebiteľskej zmluvy a dlžníkom je spotrebiteľ, možno dohodnúť úroky z omeškania najviac do výšky ustanovenej podľa predpisov občianskeho práva (čo priamo predpokladá najskôr voľbu Obchodného zákonníka za rozhodné právo a až následné skúmanie dodržania obmedzenia ustanoveného v takomto zákone a sprostredkovane v Občianskom zákonníku i v príslušnom nariadení vlády, ak ide o spotrebiteľský vzťah).

Z uvedeného teda vyplýva, že je tu neobmedzená možnosť písomného dojednaní voľby Obchodného zákonníka účastníkmi vzťahu inak pod takúto úpravu nespádajúceho a obmedzenie len rozsahu dopadu takto zvolenej úpravy na príslušný vzťah - obmedzenie nachádzajúce v spotrebiteľských vzťahoch v zákonných ustanoveniach zabezpečujúcich ochranu spotrebiteľa a majúcich tu z povahy vecí prednosť.

Na základe uvedeného, podľa názoru odvolacieho súdu nie je možné vysloviť kategorický záver o neprijateľnosti voľby Obchodného zákonníka na úpravu vzťahu vykazujúceho znaky spotrebiteľského vzťahu, keď neprijateľnosť (a neplatnosť) nemôže tu spôsobiť samotná voľba práva, ale len konkrétna aplikácia zvoleného práva v rozpore s obmedzeniami v normách určených na ochranu spotrebiteľa.

Na základe uvedeného tak nie je možné vysloviť záver, že dojednanie v spotrebiteľskej zmluve ustanovujúce použiteľnosť Obchodného zákonníka na vzťahy jej účastníkov predstavuje (vždy a samo osebe) neprijateľnú zmluvnú podmienku a ako také by malo byť neplatným. Čiastkový výrok napadnutého rozsudku tvrdiaci presný opak nebolo možno považovať za správny a keďže aj tu išlo o rozhodnutie vydané súdom bez návrhu ktoréhokoľvek z účastníkov podľa § 153 ods. 4 O. s. p. odvolací súd v takejto časti podľa § 221 ods. 1 písm. h/ a i/ O. s. p. per analogiam napadnutý rozsudok zrušil a to bez potreby a i možnosti nahradzovania takejto časti rozhodnutia akýmkoľvek iným a tiež bez potreby ďalšieho pokračovania konania o takejto otázke.

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s ustanovením § 142 ods. 2 O.s.p. a vzhľadom na to, že žiaden z účastníkov nebol v odvolacom konaní úspešný v celom rozsahu rozhodol tak, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

Uvedený rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.